

KAKO DO KONKURENČNOSTI SLOVENIJE?

Državni svet
Ljubljana, 18.10.2012

Dr. Peter Kraljič

IEDC-Bled School of Management

Prešernova 33, 4260 Bled, Slovenia • Tel.: +386 4 57 92 500 • Fax: +386 4 57 92 501 • E-mail: info@iedc.si • www.iedc.si

6 TEZ:

- Slovenija je na razpotju
- Dosedanji uspehi
- Kriza in aktualna kvadratura kroga
- Konkurenčnost kot »conditio sine qua non«
- Trije povezani nivoji prioritete
- Pogum in konsenz za pot naprej

I. SLOVENIJA JE NA RAZPOTJU

PO ŠTIRIH LETIH KRIZE OBSTAJATA DVE MOŽNOSTI:

- Nadaljevanje politične razcepljenosti in obstrukcije ter s tem ojačenje krizne situacije
- Politični konsenz in podpora vladi pri izvajanju potrebnih reform in akcij za dvig konkurenčnosti in pospešeno gospodarsko rast
- Odločiti se moramo sedaj, ker časa za oklevanje ni več.

II. DOSEDANJI USPEHI

V 20 letih samostojnosti Slovenije je bilo veliko doseženo na bazi skupnih ciljev, angažiranja in konsenza vseh dejavnikov:

1. Osamosvojitvev
2. Prebroditev prve gospodarske krize
3. Vstop v EGS
4. Vstop v EVRO
5. Vstop v NATO
6. Gospodarska rast (do leta 2008)

III. KRIZA IN KVADRATURA KROGA

Sedanja kriza je posledica »miselnega zastoja« po vstopu v Evro:

1. Gospodarska rast na valu globalne ekonomije
2. Zavajanje javnosti z »zgodbo o uspehu«
3. Pomanjkanje gospodarske vizije in strategije razvoja Slovenije
4. Odlašanje potrebnih strukturnih reform in ukrepov za dvig konkurenčnosti (padec za blizu 30 mest)
5. Nerazumevanje globine globalne krize pred volitvami 2008 (3 % rast 2009)
6. Ne-definiranje novega cilja: konkurenčnost in rast (model Schröder-agenda 2010)

III. KRIZA IN KVADRATURA KROGA

6. Slovenija danes soočena s „kvadraturu kroga“ kot posledico deficitov na štirih ključnih področjih:
- a) **Finančni deficit:** 6,4 % BDP
 - Potrebno zniževanje 4 % = 1,6 mrd. €
 - Samo z varčevanjem težko dosegljivo
 - b) **Zaposlitveni deficit:** 120.000 brezposelnih
 - Potrebno vsaj 60.000 novih delovnih mest
 - c) **Deficit gospodarske rasti:** -1 % v 2013
 - Potrebna rast vsaj 3 %
 - d) **Deficit konkurenčnosti:** Rang 56 na svetu
 - Prva v CEE: Estonija rang 34
 - Naša soseda: Avstrija rang 16

IV. KONKURENČNOST KOT »CONDITIO SINE QUA NON«

Globalna kriza in kriza evra sta potrdili pomembnost konkurenčnosti.

1. Konkurenčne razvite države rastejo tudi v krizi

- CH (#1), SF (#3), S (#4), NL (#5), D (#6), A (#16)
- SING (#2), USA (#7), HK (#9), J (#10)

2. Slovenija – z negativno rastjo – žal v slabi družbi

- E (#36), I (#43), P (#49), SI (#56), GR (#96)

3. Brez radikalnega dviga konkurenčnosti v Slovenije ne bo:

- Gospodarske rasti
- Novih delovnih mest
- Dodatnih prihrankov za znižanje deficita/dolga

V. TRIJE POVEZANI NIVOJI PRIORITET...

Dvig konkurenčnosti je dolgotrajen in kompleksen program, ki zahteva celovit pristop preko vsaj treh povezanih nivojev:

1. **MAKRO-NIVO** = nivo države oziroma vlade
2. **MEZZO-NIVO** = nivo sektorjev, regij oziroma univerz/izobrazbe
3. **MICRO-NIVO** = nivo podjetij

TI NIVOJI PA SO VPETI MED:

4. **MEGA-NIVO**= nivo EGS/EVRA (Bruxelles/ECB)
5. **NANO-NIVO**= nivo posameznikov in njihove motivacije ter vrednot

V. TRIJE POVEZANI NIVOJI PRIORITET...

Vlada je že postavila vrsto prioritet, katere je treba – kljub še obstoječim nejasnostim – absolutno podpirati:

- 1. KONSOLIDACIJA JAVNIH FINANC:** važna in nujna
 - PROBLEM: varčevalni ukrepi ne zadostujejo, dohodkovna stran še šibka
- 2. SANACIJA BANK:** nujno potrebna in pomembna
 - PROBLEM: KAKO – KDO- KDAJ – KOLIKO
- 3. USTANOVITEV HOLDINGA:** pomembna a ne nujna
 - PROBLEM: namen / transparenca/kvalifikacija/ vodenje
- 4. POKOJNINSKA REFORMA:** dolgoročna nujna in važna
 - PROBLEM: konsenz vseh dejavnikov/strank
- 5. TRG DELA:** kratkoročno nujna in pomembna za rast
 - PROBLEM: globina posega/konsenz socialnih parterjev

V. TRIJE POVEZANI NIVOJI PRIORITET...

Predvidene prioritete vlade, ki bodo ojačale konkurenčnost je treba dopolniti z odstranjevanjem obstoječih slabosti preko vseh treh nivojev in relevantnih področjih:

1. MAKRO-NIVO:

a) PRAVNI SISTEM

- Učinkovitost pravnega sistema (#126/116)
- Zaščita malih delničarjev (#126)

b) UČINKOVITOST VLADE

- Kompleksna vladna regulativa (#124)
- Neučinkovita kontrola vladnih stroškov (#118)
- Favoritizem vladnih odločitev (#104)

c) TRG DELA

- Rigidnost zaposlitvenih pravil (#142)
- Fleksibilnost plačnih pogajanj (#124)

d) PODJETNIŠKO OKOLJE (tajkuni ali podjetniki?)

- Neustrezna regulativa za FDI (#135)
- Delež državnih podjetji (#132)
- Obseg in efekt davčne regulative (#130)
- Vladna vloga pri nabavi visokih tehnologij (#106)
- Vladna podpora poslovne učinkovitosti (#102)

V. TRIJE POVEZANI NIVOJI PRIORITET...

2. MEZZO-NIVO:

a) PRESTRUKTURIRANJE FINANČNEGA TRGA

- Sanacija (državnih) bank (#137)
- Dostop do finančnih kreditov (#118)
- VC-možnosti (#113)
- Domači kapitalni trg (equity market #112)

b) RAZVOJ GROZDOV (#78) IN REGIJ (A-Štajerska)

c) IZOBRAZBA/ R&D

- Število znanstvenikov/inženirjev (#84)
- Brain drain risiko (#83)
- Kvaliteta management šol (#66)
- Kvaliteta visokega šolstva (#63)
- Sodelovanje med univerzami in podjetji (#49)

d) INFRASTRUKTURA/LOGISTIKA

- Letalski promet (#72, primer Maribor/Liege)
- Železnice (#54)

V. TRIJE POVEZANI NIVOJI PRIORITET...

3. MICRO-NIVO:

a) ODNOSI DELODAJLCI/SINDIKATI

- Fleksibilnost plačnih pogajanj (#124)
- Sodelovanje sindikati/delodajalci (#114)
- Plače in produktivnost (#104)
- Training sodelavcev (#91)

b) VODENJE/CORPORATE GOVERNANCE

- Učinkovitost nadzornih svetov (#122)
- Profesionalizem managementa (#86)

c) RAZVOJ/R&D

- FDI/prenos tehnologije (#113)
- Sodelovanje univerze/industrija (#49)
- Investicije podjetij v R&D (#47)

d) FUNKCIONALNA EXPERTIZA

- Nabava (#108)
- Marketing (#66)
- Proizvodnji proces (#49)

V. TRIJE POVEZANI NIVOJI PRIORITET...

Poleg opisanih treh nivojev so potrebni tudi usmerjeni ukrepi na preostalih dveh nivojih:

1. MEGA-NIVO: EGS/EVRO

- Optimalno koriščenje sredstev EGS
- Dvig ratinga/bonitete z izvedbo strukturnih reform
- Dvig vlaganj v R&D NA 4 %; cilj EGS: 3 %

1. MAKRO-NIVO: POSAMEZNIK/DRUŽBA

- Dvig zaupanja v politične stranke (#116/CXRXI:E)
- Razumevanje potreb za strukturne reforme
- Redukcija ksenofobnosti/zaprtoost
- Razumevanje potreb za strukturne reforme (dialog)
- Vrednote in vzori

VI. POGUM IN KONSENZ ZA POT NAPREJ

Slovenija je na razpotju; brez globokih rezov in radikalnih sprememb ter pozitivnega odnosa ne bomo izšli iz krize.

1. Vlada je začela delati na prioriternih reformah

- Spodbuditi jo moramo, da dela še bolj radikalno (model EST, IRL, ISL)
- Zahtevati moramo, da čim prej razvije celovit koncept „Slovenija 2020“ (primer Schröder)

2. Izvedba vseh reform in akcij zahteva konsenz naše cele družbe

- Delitev „naši-vaši“ je brezplodna
- Iskanje napak in krivcev v preteklosti je destruktivno

3. Naša politika-vlada, državni zbor in državni svet ter sindikati in delodajalci morajo dozoreti in konsezualno definirati program izhoda iz krize in motivacije prebivalstva.

4. Dvig konkurenčnosti je eden glavnih vzvodov za nadaljnji razvoj slovenskega gospodarstva in družbe.

1. Do vstopa v Evro smo uspevali, ker smo zasledovali jasno definirane cilje
2. Po vstopu v Evro smo „mentalno zastali“, ker nismo definirali novega cilja: „konkurenčnost in rast“
3. Prioritete nove vlade je treba podpreti in dopolniti z „agendo Slovenije 2020“ ter jasnimi cilji, n.pr.:
 - a) Konkurenčnost: med top 15 na svetu
 - b) Rast: nad 3 %
 - c) Brezposelnost: pod 5 %
 - d) R&D: nad 4 % BDP
 - e) Izobrazba: vsaj 7 % BDP
 - f) Deficit/dolg: pod Maastrichtskimi kriteriji
4. Pogoja za uspeh sta konsenz o skupnih ciljih ter zaupanje v vlado, politiko in njihove vrednote